

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 1

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Правове регулювання ринку нерухомості в Україні»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Правове регулювання ринку нерухомості в Україні» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 22 с.

Розробник:
Дуденко Тетяна Володимирівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 1
(протокол № 11 від 21 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Борисова Валентина Іванівна, кандидатка юридичних наук, професорка

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	5
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	10
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	10
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	12
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання.....	14
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	15
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	17
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	17

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Правове регулювання ринку нерухомості в Україні» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – другий (магістерський)	За вибором	За вибором
Кількість модулів – 3		Рік підготовки: 2022-2023	Рік підготовки: 2022-2023
		семестр	семестр
Загальна кількість годин – 120		1–2	1–2
		Лекції	Лекції
		20 год.	6 год.
		Практичні / семінарські заняття	Практичні / семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		80 год.	110 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2–4, самостійної роботи студента – 4–6.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (диференційований залік)

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових і практичних знань у сфері регулювання відносин щодо нерухомого майна як об'єкта права, його правових характеристик та засад регулювання прав на нерухомість.

Завдання

- формування системи знань про речові права на нерухомість: суб'єктний склад відносин при інвестуванні в придбання нерухомості, порядок та умови набуття речових прав, джерела правового регулювання

відносин у сфері будівництва, експлуатації та цивільного обороту нерухомості;

- розуміння способів набуття прав на нерухоме майно, у тому числі на житло за умовами різних державних та місцевих програм;

- розвиток навичок і вмінь здійснення аналізу договірних відносин при будівництві нерухомості, участі компаній на ринку контрактів у цій сфері;

- опанування правовим інструментарієм відносин з будівництва – від розробки проектно-кошторисної документації до здачі об'єкту в експлуатацію;

- розуміння значення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та порядок її проведення, вимог до документації, правової природи незавершеного будівництва;

- розуміння способів і видів забезпечення виконання зобов'язань перед інвесторами, застосування довірчої власності;

- формування поглядів на правовий режим багатоквартирного житлового будинку та природу прав на житло різних осіб, які проживають у ньому;

- аналіз захисту прав осіб на нерухоме майно на різних етапах його створення та експлуатації;

– дослідження прикладних проблем, що виникають навколо нерухомості.

Пререквізити: «Цивільне право України (частина перша); Цивільне право України (частина друга); «Цивільний процес», «Фінансове право», «Господарське право», «Адміністративне право».

Кореквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Порівняльне правознавство».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти

повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Оцінювати природу і характер нерухомості та розуміння механізмів правового регулювання цих відносин.
РН-2.	Визначати поняття «нерухомість», «багатоквартирний будинок», «земельна ділянка».
РН-3.	Знаходити положення міжнародних, європейських та національних правових актів, якими регулюються відносини з приводу правового регулювання ринку нерухомості.
РН-4.	Застосовувати положення міжнародних, європейських та національних правових актів для вирішення спорів, які виникають з приводу нерухомості.
РН-5.	Оцінювати правову природу об'єктів нерухомого майна, що створюються на ринку, та виявляти розуміння механізмів правового регулювання відносин, що виникають з приводу використання та розпорядження правами на ці об'єкти.
РН-6.	Знаходити положення міжнародних, європейських та національних правових актів, якими регулюються відносини з приводу захисту прав учасників ринку нерухомості.
РН-7.	Застосовувати положення міжнародних, європейських та національних правових актів для вирішення спорів щодо державної реєстрації прав на нерухоме майно.
РН-8.	Формулювати свою правову позицію при вирішенні практичних завдань, що стосуються захисту прав на об'єкти нерухомого майна, а також уміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
РН-9.	Володіти знаннями англійської мовної фахової термінології в сфері нерухомості і використовувати ці знання в професійному спілкуванні.
РН-10.	Обґрунтовувати свою правову позицію при вирішенні практичних завдань в сфері будівництва та використання нерухомості на різних стадіях правозастосування.
РН-11.	Оцінювати правову природу захисту прав на нерухомість та виявляти розуміння механізмів захисту цих прав.
РН-12.	Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих положень європейського й українського законодавства у сфері захисту права власності та інших речових прав на нерухоме майно.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.
- ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.
- ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

Спеціальних компетентностей:

- СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.
- СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).

Програмних результатів навчання:

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН5. Вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі

правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення про нерухомість

Сутність нерухомого майна як об'єкта права, його правові характеристики та засади регулювання прав на нерухомість.

Порядок набуття прав на нерухомість шляхом різних способів будівництва, реконструкції, придбання на вторинному ринку на різних правових підставах, види речових прав на нерухоме майно. Колізія права цивільного та права адміністративного. Трансформація об'єкта: що відбувається із правами/обтяженнями про поділі або реконструкції?

Пропедевтика будівельного права очима практика. Основи аналізу придатності земельної ділянки для забудови. Кому належить об'єкт будівництва. Об'єкт будівництва і об'єкт незавершеного будівництва – що це і в чому різниця. Делегування функцій замовника. Види будівельних робіт і їх особливості. Проблема видачі містобудівних умов і обмежень.

Модуль 2. Динаміка ринку нерухомості в Україні

Правові механізми забудови земельних ділянок, укладення та виконання контрактів на будівництво.

Правове значення державної реєстрації прав на нерухоме майно. Ідеї де Сото: важливість державної реєстрації для економіки. Природа державної реєстрації: конститутивна чи деклараторна? Момент набуття права власності. Принцип внесення і виключення з нього. Феномен «книжного володіння».

Державна реєстрація як спростовна презумпція права. Набуття майна від зареєстрованого невластника. Перелік прав/обтяжень, що підлягають реєстрації. Проблема *numerus clausus*. Перспективи розширення переліку прав: право очікування.

Здійснення прав на нерухоме майно, вимоги до його експлуатації, утримання, види договорів у цій сфері.

FIDIC - *Fédération Internationale des Ingénieurs Conseils* (the International Federation of Consulting Engineers), її роль у підготовці та популяризації типових форм. Особливості застосування в Україні. Договір підряду на капітальне будівництво, його сторони, умови, правове регулювання Основні форми договорів підряду на проектування та будівництво. Структура договорів FIDIC. Особливості застосування договорів FIDIC в Україні.

Модуль 3. Захист прав на нерухомість

Способи захисту прав на нерухоме майно різними власниками. Система речово-правових способів захисту прав на нерухоме майно. Конкуренція між віндикацією та негативним позовом. Ускладнення віндикації. Захист добросовісного набувача.

Захист права очікування: інвестиційні спори в будівництві. Прохібіторні позови. Спори щодо права суперфіція. Позови про визнання права власності на нерухоме майно.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, колоквиуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні положення про нерухомість				

1		Тема 1. Поняття нерухомості як об'єкта цивільного права. Правова природа незавершеного будівництва.	16	2	2	12
2		Тема 2. Багатоквартирний житловий будинок: правовий режим приміщень, порядок користування ними.	16	2	2	12
		<i>Разом</i>	32	4	4	24
		Модуль 2. Динаміка ринку нерухомості в Україні				
3		Тема 1. Державна реєстрація прав на нерухоме майно: значення, суб'єкти, порядок здійснення.	8	2	2	4
4		Тема 2. Договірні відносини на первинному ринку нерухомості. Договір будівельного підряду.	8	2	2	4
5		Тема 3. Способи забезпечення зобов'язань з набуття права власності на нерухоме майно на первинному ринку.	8	2	2	4
6		Тема 4. Права на нерухоме майно. Суб'єкти і порядок здійснення ними своїх прав.	8	2	2	4
7		Тема 5. Договори, які обслуговують ринок нерухомості.	8	2	2	4
8		Тема 6. Ринок житла.	8	2	2	4
		<i>Разом</i>	48	12	12	24

		Модуль 3. Захист прав на нерухомість				
9		Тема 1. Способи захисту прав учасників відносин у будівництві нерухомості.	20	2	2	16
10		Тема 2. Способи захисту права власності та інших речових прав на нерухоме майно.	20	2	2	16
		<i>Разом</i>	<i>40</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>32</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	20	20	80

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні положення про нерухомість				
1		Тема 1. Поняття нерухомості як об'єкта цивільного права. Правова природа незавершеного будівництва.	10	-	-	10
2		Тема 2. Багатоквартирний житловий будинок: правовий режим приміщень, порядок користування ними.	14	2	2	10
		<i>Разом</i>	<i>24</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>20</i>
		Модуль 2. Право інтелектуальної власності в цифрову епоху				

3		Тема 1. Державна реєстрація прав на нерухоме майно: значення, суб'єкти, порядок здійснення.	12	2	-	10
4		Тема 2. Договірні відносини на первинному ринку нерухомості. Договір будівельного підряду.	12	-	2	10
5		Тема 3.Способи забезпечення зобов'язань з набуття права власності на нерухоме майно на первинному ринку.	10	-	-	10
6		Тема 4.Права на нерухоме майно. Суб'єкти і порядок здійснення ними своїх прав.	10	-	-	10
7		Тема 5.Договори, які обслуговують ринок нерухомості.	10	-	-	10
8		Тема 6. Ринок житла.	10	-	-	10
		<i>Разом</i>	<i>64</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>60</i>
		Модуль 3. Захист персональних даних у цифрову епоху				
9		Тема 1. Способи захисту прав учасників відносин у будівництві нерухомості.	17	2	-	15
10		Тема 2. Способи захисту права власності та інших речових прав на нерухоме майно.	15	-	-	15
		<i>Разом</i>	<i>32</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>30</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правове регулювання ринку нерухомості в Україні» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів підсумковому контролю у формі заліку:

Поточний контроль	Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
-------------------	--

Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max 20	max 10	max 15	max 10	max 15	max 10	max 20	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.

	0	<p>Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки.</p> <p>При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації.</p> <p>Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>	
Диференційований залік	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі. 	
	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи. 	
	85	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи. 	
	зараховано	75	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
		70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
60		<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 	

		2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.
не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
Дата оновлення 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

2. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Дата оновлення 20.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

3. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. Дата оновлення 09.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

4. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. Дата оновлення 12.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

5. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Дата оновлення 14.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

Судова практика

1. Про практику застосування судами законодавства, що регулює право власності громадян на жилий будинок : постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.10.1991 р. № 7. Дата оновлення 25.05.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-91#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

2. Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.1995 р. № 20. Дата оновлення 25.05.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

3. Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України : постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1985 р. № 2. Дата оновлення 25.05.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-85#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

4. Про практику застосування судами законодавства про житлово-будівельні кооперативи : постанова Пленуму Верховного Суду України від 18.09.1987 р. № 9. Дата оновлення 25.05.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-87#Text> (дата звернення: 07.08.2022).

Основна література

1. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. Т. 2. 784 с.
2. Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков. : Право, 2017. 576 с.
3. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців) / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Смуґаста типографія, 2017. Т. 9. Ч. 1 592 с.
4. Харьковская цивилистическая школа: право собственности : монография / под. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков : Право, 2012. 424 с.
5. Право нерухомості: крізь призму судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 344 с.
6. Добросовісність: доктрина & судова практика : зб. ст. / за ред. за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 376 с.
7. Правомірні очікування : зб. ст. / за ред. за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 250 с.
8. Conditions of Contract for Construction, First Edition (1999 Red Book). URL: <http://site.iugaza.edu.ps/kshaath/files/2010/12/FIDIC-1999-RED-BOOK.pdf> (дата звернення: 07.08.2022).
9. Conditions of Contract for Plant and Design and Build, First Edition (1999 Yellow Book). URL:

<https://example30164.files.wordpress.com/2016/04/fidic-db-yellow-book.pdf> (дата звернення: 07.08.2022).

10. Conditions of Contract for EPC/Turnkey Projects, First Edition (1999 Silver Book). URL: [http://www.gordonsmithlegal.com.au/resources/FIDIC%20\(Silver%20Book\).pdf](http://www.gordonsmithlegal.com.au/resources/FIDIC%20(Silver%20Book).pdf) (дата звернення: 07.08.2022).

11. THE FIDIC GOLDEN PRINCIPLES. URL: https://fidic.org/sites/default/files/_golden_principles_1_12.pdf (дата звернення: 07.08.2022).

Додаткова література

1. Dudenko T., Filatova N., Khodyko I. UNCITRAL approaches to regulate electronic contracting. Are they still applicable? Based on Ukrainian and other CIS countries' experience. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2019. Vol. 10. Iss. 8. P. 2317–2326.

2. Філатова Н. Ю. Правочини з використанням електронної форми представлення інформації. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 40 – 55.

3. Завальна І. І. Державна реєстрація прав власності на нерухоме майно : проблеми та перспективи розвитку. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_3668 (дата звернення: 07.08.2022).

4. Julian Bailey. CONSTRUCTION LAW. *Informa Law from Routledge*. August 1, 2016. 3670 p.

5. Keating on Construction. URL: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/Browse/Home/Books/Keating?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)Contracts](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/Browse/Home/Books/Keating?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)Contracts) (дата звернення: 07.08.2022).

6. Delay and Disruption Protocol of Society of Construction Law. URL: https://www.scl.org.uk/sites/default/files/documents/SCL_Delay_Protocol_2nd_Edition_Final.pdf (дата звернення: 07.08.2022).

Інтернет-ресурси

1. База даних законодавства ЄС – <http://europa.eu.int/eur-lex>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/Page/>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України – <http://portal.rada.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України – <http://kmu.gov.ua>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України – <http://ccu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Верховного Суду – <https://supreme.court.gov.ua/>
7. Сайт Європейського Суду з прав людини – <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
8. Судова влада України – <http://www.court.gov.ua> –
9. Суд на долоні – <https://comp.com.ua/>
10. Центр дослідження судової практики – <https://www.facebook.com/cdoslidzenna/> -
11. Юридичний інтернет-ресурс «Протокол» – http://protocol.ua/ru/interesnie_sudebnie_resheniya/
12. Опендатабот. Сторінка пошуку судових рішень – <https://court.opendatabot.ua/#/>
13. Телеграмканал ГО «Цивілістична платформа» - <https://t.me/civillawplatform>
14. Ютубканал ГО «Цивілістична платформа» - https://www.youtube.com/channel/UCv9rbdPBMRq-rDpjg_SD1mw
15. Сайт наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nlu.edu.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 1. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/224-tsyvilne-pravo-ukrainy-2-chastyna.html>